

عنوان مقاله:

عجز، مضمونی انسجام بخش در غزل بیدل

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات شبه قاره، دوره 14، شماره 43 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسنده:

یحیی کاردگر - استاد گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه قم، ایران

خلاصه مقاله:

بحث انسجام و اثبات و نفی آن به ویژه در قالب غزل فارسی همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. این موضوع درباره غزل شعبه هندی سبک هندی و غزلیات بیدل بحث ها برانگیخته و سرانجام به عدم انسجام و پاشان بودن غزل این شعبه و غزل بیدل حکم شده است. پژوهش حاضر با بهره گیری از شیوه ای توصیفی-تحلیلی و به کارگیری راه های بررسی انسجام متون و نظریه انسجام هلیدی و حسن به بررسی انسجام در غزل بیدل در آینه غزل اول دیوان او پرداخته و کوشیده است به این پرسش پاسخ گوید که حکم پاشان بودن غزل بیدل چرا و چگونه صادر شده است؟ نتیجه این بررسی آن است که از نظر محتوایی، مفهوم عجز یکی از مفاهیم انسجام بخش غزلیات اوست؛ اما انسجام غزل بیدل در هاله ای از صورخیال بکر، زبان خاص و ابهام و پیچیدگی غزل او پنهان است؛ ازاین رو برای اثبات انسجام آن درنگ در ویژگی های دستوری به ویژه مرجع ضمائر، دقت در روابط واژگانی و ترکیب های شعری، توجه به تکرار، هم معنایی، تضاد و پیوند جز و کلی که بین اجزای شعر به ویژه کلمات و ترکیب های آن برقرار است؛ ضروری است. با چنین نگاهی می توان هریک از غزلیات او را در حداقل جمله ها خلاصه کرد و با کشف یک دستی فکری و معنایی غزل، لذت هنری نابی را تجربه کرد.

کلمات کلیدی:

سبک هندی، غزل بیدل، انسجام، پاشان بودن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1589832>

